

פרשת בהעלותך
תשפ"ה

גיליון בית ארזים

גיליון מאסף דברי תורתם של
רבותה"ק לבית בוטשעטש
ושאר חכמי רומניה וגאליה

פניני "יד יוסף"

פנינים נבחרים מתורתו של הר"ק רבי יוסף אהרן מבוטשעטש
זי"ע, המכונה: דער קליינער בעל שם מבוטשעטש [בעל
שם קטן מבוטשעטש], מעובד באופן השווה לכל נפש

על ידי הדלקת נרות המנורה המשיך אהרן הכהן אורות העליונים לנשמות ישראל

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו
שבעת הנרות (במדבר ח, ב)

יש לרמז בדברי הכתוב, כי הנה נרות מורה על
האורות העליונים, וזהו שציווה השם יתברך לאהרן
'בהעלותך את הנרות', היינו שיעלה את האורות
העליונים וימשיך אותם על נשמות בני ישראל, עד
כי 'אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות', שיאירו
מעשי בני ישראל בקיום התורה והמצוות אל מול פני
המנורה, הוא רבון כל העולמים ואדון כל האדונים,
מותן אהבה רבה ויראה עצומה, וכמו שמרומז
בדברי הכתוב (שמות ל, ה) 'ובהעלות אהרן את הנרות
בין הערבים', אשר א'ת הנרות בין הערבים, ראשי
תיבות אהב"ה, כי הושפע על ידי הדלקת המנורה
בידי אהרן הכהן, רגשי אהבה ויראה על בני ישראל
לקיים מצוות השם יתברך כראוי.

זהו שכתב רש"י על הכתוב (במדבר ח, ג) 'ויעש כן
אהרן': "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", וכלום
היה מקום לחשוש שישינה אהרן הכהן בקיום המצוה
מכפי אשר הצטווה, רק הכוונה היא, שאכן המשיך
את האורות העליונים על נשמות ישראל, לחפוף
עליהם כל היום, לעוררם לקיום התורה והמצוות.

(פרשת בהעלותך השמטות, בד"ה דבר אל)

*

השפעת האמונה על ידי הדלקת המנורה להכיר כי הנהגת הטבע מלא ברכת ה'

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (במדבר ח, ב)
במדרש (במדבר רבה טו, ז) שבעה אלו כנגד שבע
כוכבי הלכת. ויש לבאר בזה, כי כוכבי הלכת מורים
על הנהגת העולם תחת המזל, אשר נראה הוא
כהנהגת דרכי הטבע, אך האמת הוא כי כל הטבע
כולו מלא ברכת ה' הוא, ובתוך הנהגת הטבע יש
ניסים נסתרים עד אין סוף.

זהו שאמר הכתוב 'אל מול פני המנורה יאירו
שבעת הנרות', היינו שכל כך ימשיך אהרן הכהן
אמונת אומן בקרב בני ישראל, להדביק נפשם
במקור העליון, עד כי יאירו שבעת כוכבי הלכת אל
מול פני המנורה, זה מורה על השם יתברך, שהוא
מנהיג הטבע ואין מאומה נעשה בעולם הזה זולתו,
שיבואו להאמין בזה באמונה שלימה וחזקה.

(פרשת בהעלותך השמטות, בד"ה דבר אל)

ליקוטי ופניני מים רבים חכמי רומניה וגאליה

ליקוטי פנינים דברי תורה אשר אסף לקט וכתב והוסיף
מדיליה הגה"צ רבי יצחק מאיר מארילוס זצ"ל אב"ד
מיהאלען, באקוי ולבסוף ימיו רבה של בוקרשט

ההכנה ליום השבת בכל ימות השבוע מאירים את ששת ימי המעשה

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (במדבר ח, ב)

הרה"צ רבי חנוך העניך דוב זילברפרב זצ"ל מקוידניוב אמר לפרש בדברי
הכתוב, כי הנה ששת הנרות מסמלים את ששת ימי החול, ואילו הנר האמצעי
מסמל את יום השבת קודש.

על פי זה כתב לפרש את דברי הכתוב, על פי מאמרם ז"ל (ביצה טז): "אמרו
עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה, אומר,
זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה, מניח את השנייה, ואוכל את הראשונה.
אבל הלל הזקן, מידה אחרת הייתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר
(תהלים סח, כ) 'ברוך ה' יום יום', והביא רש"י שיטה זו בפירושו על התורה (שמות
כ, ח): "זכור, תנו לב לזכור תמיד את יום השבת, שאם נזדמן לך חפץ יפה תהא
מזמינו לשבת". והקשה הרמב"ן, שהרי שיטה זו היא נגד ההלכה, כי זו היא
שיטת שמאי, ולא שיטת הלל, והלא בכל מקום ההלכה כהלל. ותירץ המזרחי,
כי לפיכך דייק רש"י לכתוב 'חפץ יפה', כי חילוקי הדעות שביניהם הוא רק
בנוגע לדבר מאכל, אבל בחפץ מודה גם הלל שיש להזמין ולהניח לשבת.

זה הוא כוונת הכתוב 'אל מול פני המנורה יאירו', אם כל ימי השבוע תהיה
להם הארה מיום השביעי, לזכור להכין חפץ נאה לכבוד השבת, אזי 'יאירו
שבעת הנרות', כל ששת ימי המעשה גם כן.

*

אהרן הכהן השיג תכף ומיד בפעם הראשונה כל הכוונות שיכולים לכוון בהדלקת המנורה

ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה כאשר צוה ה' את משה (במדבר
ג, ג)

כתב רש"י, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה.

כתב הגאון רבי אשר אנטשיל מיללער זצ"ל אב"ד פרעטאזשעני בספרו
לחם אשר (פרשת בהעלותך בד"ה ויעש כן) לפרש בזה, בהקדמו לבאר מאמרם
ז"ל (ברכות סד.) צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא,
שנאמר (תהלים פד, ח) "ילכו מחיל אל חיל", כי הנה ידוע מה שביארו הספרים
הקדושים, כי הצדיקים דרכם לפסול תמיד עבודתם של יום האתמול, לפי
שהתרבה אצלם השגתם בעבודת הבורא, ומה שהשיגו היום לא השיגו עדיין
ביום האתמול, וזהו שאמרו 'צדיקים אין להם מנוחה', היינו שאין להם מנוחת
הנפש, ואינם שבעי רצון מעבודת השם יתברך לעולם, כי השגתם מתרבה
תמיד, וזהו שהביאו את הכתוב "לכו מחיל אל חיל".

על פי זה ביאר גם כן את דברי חכמינו ז"ל (ברכות לד:) במקום שבעלי
תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, היינו 'במקום שבעלי
תשובה עומדים', מה שנעצרים מלהתעלות עוד בעבודת השם יתברך, ואינם
הולכים עוד מחיל אל חיל לעבודת הבורא יתברך למעלה מעלה, כי חושבים

חלק הגרים בתורה ובארץ ישראל

כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך (במדבר י, ל)

קשה, מדוע סירב יתרו לילך לארץ ישראל, הרי הבטיח לו משה רבינו (במדבר י, כט) 'והטבנו לך'.

וכתב הרב ישראל ווירצבערגער אב"ד בוזא בספרו זכרון יהושע (פרשת בהעלותך) לתרץ, כי ידוע שהתורה נקראת טוב, על דרך הכתוב (משלי ד, ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו', ובגמרא (מנחות נג): "יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים, טוב זה משה, 'ותרא אותו כי טוב הוא' שמות ב, ב), טוב זו תורה כו', מטוב זה הקדוש ברוך הוא, 'טוב ה' לכל' (תהלים קמה, ט), לטובים אלו ישראל, דכתיב (תהלים קכה, ד) 'הטיבה ד' לטובים'".

והנה עיקר ביאת ישראל לארץ ישראל הייתה רק בשביל קבלת התורה, 'ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגריך וגו' ואתה את בריתי תשמור' (בראשית יז, ח), בריתי זה תורה, כמאמר (שבת לג): "ואין ברית אלא תורה". ובילקוט ראובני (פרשת בראשית בד"ה ישראל) כתב, כי בתיבת ישראל מרומז 'ש' ששים ר"יבוא א'ותיות ל'תורה, שכל אחד מישראל יש לו אחיזה באות אחת, אבל הגרים יש להם אחיזה רק בתגים, לפיכך לא היה לגרים חלק בארץ, כמו שאמרו בספרי זוטא (במדבר י, כט) על הפסוק (במדבר י, כט) 'אותו אתן לכם', ואין לגרים בו חלק, אשר הגרים הם בחינת חוץ לארץ, ולכן אמרו חכמינו ז"ל (פסחים פז): "לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתווספו עליהם גרים".

וזהו שאמר הכתוב, כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך, במקום שיש לי אחיזה בתורה, שהוא מחוץ לארץ, כי לגרים אין חלק בארץ, ואין להם אחיזה בתורה, כי משולב זו בזו רק בתגין. והשיב לו משה רבינו, כי גם לו יש אחיזה בתורה שנקראת טוב, יען שהוסיף פרשה אחת בתורה על ידו (שמות רבה כז, ח), ואף נקראת על שמו, וזהו שאמר לו, והיה הטוב ההוא, היינו התורה, אשר ייטיב ה' עמנו, והטבנו לך, יש לך אחיזה.

לפי דבריו יש להעמיס כוונה, במה שאמרו (מנחות כט): "עקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות", מה שמדגיש הש"ס על עקיבא בדווקא, וגם מהו שאמרו הלשון קוץ וקוץ, מדוע לא על כל אות ואות, שיותר נאות לדרוש עליהם. אך יען שאבינו יוסף בן עקיבא היה גר [כמו שכתבו הרמב"ם בהקדמה לפירוש המשנה (הפרק הרביעי), ובסדר הדורות (אות ע' ערך רבי עקיבא אות ב')] בשם בעל עשרה מאמרות (חיקור הדין פרק ב' פרק ט"ו) הביא להקשות מהמובא (ספרי פרשת בהעלותך פ"סקא ע"ה) שאמר רבי טרפון, אשריך אברהם אבינו שיצא רבי עקיבא מחלצין, וקשה הלא בן גרים היה, וכיצד יצא מאברהם, ומתוך שמה אביו יוסף נשא בת ישראל, ואם כן הוא בן גרים, והגרים יש להם אחיזה רק בתגין, היינו קוץ וקוץ, לכן דרש עליהם תלי תילים של הלכות.

*

בדעתם שכבר השיגו אל שלימות הנרצה, אך בזה 'אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד כן, כי הם מרגישים תמיד שעדיין לא עבדו את השם יתברך כראוי, אלא הם הולכים מחיל אל חיל בעבודת השם יתברך, מחמת גודל ההשגה המתרבה אצלם בכל יום ויום מחדש.

בזה ביאר גם כן את מאמרם ז"ל (יומא כד.) איזה הוא עבודה תמה כל שאין אחריה עבודה, היינו 'איזה הוא עבודה תמה', רצוני לומר עבודה תמימה וכשרה בלא מום, 'כל שאין אחריה עבודה', כל שהאדם העושה עבודה זו, אינו מרגיש בעצמו לאחר שעשה עבודה זו לפני השם יתברך, כאילו אכן עשה את הדברים כראוי, אלא נחשב עדיין אצלו שלא עבד עוד את השם יתברך, וזהו הוא עבודה שלימה ותמימה, מה שהצדיקים פוסלים בכל יום למחר את מעשיהם שביום האתמול.

בכל זה מבואר גם כן כוונת דברי רש"י, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, היינו שהשיג אהרן הכהן תכף ומיד שלימות קיום מצוה זו עד תכליתה, שלא הוצרך עוד לשנות עבודתו להדליק המנורה ימים נוספים, ולהשיג בכל יום כוונה אחרת עילאית יותר מיום האתמול, אלא תכף ומיד ביום הראשון כבר קיים אהרן הכהן את מצות הדלקת המנורה בכל כוונותיה ופרטיה, בכוונה שלימה, וכמשמעות הכתוב 'ויעש כן אהרן אל מול פני המנוה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה', היינו על דעת כל הכוונה שציווה השם יתברך את משה לומר לאהרן, לעשות כן, כן עשה וקיים בשלימות הנרצה.

*

העבודה המעולה התבוננות בגדלות הבורא ועל ידי זה להשיג שפלות עצמו

ויאמר משה וגו' נוסעים אנחנו אל המקום וגו' ויאמר אליו לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך (במדבר י, כט - ל)

אמר הרה"צ רבי חיים מאיר מוויזניץ זצ"ל (ליקוטי אמרי חיים פרשת בהעלותך בד"ה ויאמר משה), כי הנה שני דרכי ישנם בעבודת השם יתברך, הראשונה התבוננות בגדלות הבורא, וזו הדרך היותר גבוהה ויותר נעלה, ולעומת זאת יש דרך שנייה של התבוננות בשפלות עצמו, שהיא מביאה גם כן את האדם להתבוננות בגדלות הבורא.

זהו שאמר משה לחותנו, דרכנו היא בעבודת השם כי 'נוסעים אנחנו אל המקום', מקום זהו מקומו של עולם (בראשית רבה סח, ט) שהוא השם יתברך, אנחנו מתבוננים תכף ומיד מתחילה בגדלות הבורא, ומאליו אנו באים אחרי כן לראות שפלות עצמנו. על זה אמר לו יתרו 'לא אלך', אני איני נמצא בדרגה זו, להתחיל העבודה מתוך התבוננות בגדלות הבורא, שהרי זו מדרגה גבוהה בעבורי, 'כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך', אני מתחיל להתבונן בשפלות עצמי, 'ארצי', לאן אתה הולך, אל מקום עפר (אבות פ"ג מ"א) 'מולדתי', מאין באת (אבות פ"ג מ"א), ובאופן כזה אגיע לאחר מכן לדרגה היותר גבוהה של התבוננות בגדלות הבורא.

*

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרצונם ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן

יו"ל ע"י מכון 'שם ושארית' בוטשעטש © כל הזכויות שמורות

להערות והארות, תרומות והנצחות, וכן לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת מייל: MECHON2324@GMAIL.COM